

De Minister van Justitie en Veiligheid
Prof. mr. F.B.J. Grapperhaus
De Minister voor Rechtsbescherming
Drs. S. Dekker
Postbus 20301
2500 EH DEN HAAG

Leden van de Tweede Kamer van de
Staten Generaal
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Datum

29 mei 2020

Contactpersoon

J.M.E. Smilde

Onderwerp

Initiatiefwetsvoorstel strafbaarstelling leeftijdsdiscriminatie

Excellenties, geachte leden,

Het initiatiefwetsvoorstel strafbaarstelling leeftijdsdiscriminatie is ingediend door leden van de partij 50PLUS. De Wetenschappelijke Commissie (WeCo) van de NVvR heeft door middel van de internetconsultatie kennisgenomen van het voorstel en wil de volgende opmerkingen plaatsen.

Het voorstel

De strekking van het voorstel is blijkens de uitvoerige memorie van toelichting het toevoegen van leeftijdsdiscriminatie aan de gevallen genoemd in art. 137c, art. 137d en 429a Wetboek van strafrecht (Sr). De strafbedreigingen blijven dezelfde voor alle vormen van discriminatie. Onderscheiden worden discriminatie door uitingen (de misdrijven van art. 137c en 137d Sr) en door middel van uitsluiting (de overtreding van art. 429a Sr). Volgens de toelichting is er geen reden de leeftijdsdiscriminatie als minder ernstig te beoordelen dan de reeds strafbaar gestelde vormen. Het voorstel is gebaseerd op de brede definitie van het begrip discriminatie of discrimineren in art. 90quater Sr. Tevens wordt aansluiting gezocht bij de Aanwijzing discriminatie en de Richtlijnen strafvordering van het Openbaar Ministerie. In de huidige praktijk vallen de straffen op grond van de richtlijnen strafverhogend uit als kwetsbare ouderen het slachtoffer zijn (bijvoorbeeld bij de babbeltruc). Ongeoorloofde discriminatie wordt onderscheiden van de geoorloofde discriminatie. Van deze laatste is bijvoorbeeld sprake bij het stellen van vooropleidingseisen door universiteiten. Ook worden wetten zoals de AOW, de Kieswet en de leerplichtwet door strafbaarstelling van leeftijdsdiscriminatie niet buiten werking gesteld.

In zijn brief van 13 september 2017 (TK 2016 – 2017, 30950 nr. 140) stelde de minister van Veiligheid en Justitie dat strafbaarstelling van beledigende uitlatingen over iemands leeftijd de vrijheid van meningsuiting te zeer zou beperken. Dat verder niet toegelichte standpunt komt de NVvR niet overtuigend over. Zeker in deze tijden van corona zijn nogal wat discriminatoire opmerkingen jegens ouderen te beluisteren.

In het wetsvoorstel wordt onder andere het voorbeeld van *age shaming* genoemd, dat vooral oudere vrouwen treft die veel in de media optreden. Afhankelijk van context en intentie zouden dergelijke meningsuitingen een sterk discriminatoir karakter kunnen hebben. In de toelichting wordt verder uitgebreid aandacht besteed aan de uitsluiting van de arbeidsmarkt die bijvoorbeeld voor 45-plussers ernstige gevolgen kan hebben. Ook uitsluiting van vormen van zorg kan schadelijk zijn voor de getroffen.

Een ander argument tegen speciale wetgeving is dat ouderen geen kwetsbare groep zouden vormen, aldus de staatssecretaris van SZW in zijn antwoord op schriftelijke vragen van de Kamer (TK 2017 – 2018, 3090). De groep ouderen zou zelf over middelen beschikken om zich tegen discriminerende handelingen te verweren en tegen onterechte aantijgingen op te komen. De WeCo is van oordeel dat deze argumentatie juridisch onvoldoende is onderbouwd. Dat bepaalde leden van een kwetsbare groep zich kunnen verweren, is immers geen argument om de groep als zodanig niet te beschermen.

De toelichting onderkent dat er op andere rechtsgebieden (bestuursrecht, civiel recht, de Nationale Ombudsman, het College voor de Rechten van de Mens) al kan worden opgetreden tegen leeftijdsdiscriminatie. In de praktijk gebeurt dit ook. Dit laat echter onverlet dat er vormen van discriminatie zijn die wel strafrechtelijk worden gesanctioneerd, terwijl er ook in die gevallen ook op andere manieren tegen de discriminatoire uitingen kan worden opgetreden. Alternatieve vormen van aanpak zijn derhalve naar de mening van de WeCo geen geldige redenen om af te zien van de strafbaarstelling van leeftijdsdiscriminatie.

De WeCo mist in het initiatiefwetsvoorstel een verwijzing naar artikel 25 van het Handvest van de Europese Unie. Dit artikel is geïnspireerd op artikel 23 van het herzien Europees Sociaal Handvest en op de artikelen 24 en 25 van het Gemeenschapshandvest van de sociale grondrechten van de werknemers. Onder deelneming aan het maatschappelijk en cultureel leven wordt daarbij ook de deelneming aan het politiek leven verstaan.¹

Het Europees Comité voor Sociale Rechten (ECSR) heeft diverse rapporten en artikelen uitgebracht aangaande de problemen die ouderen in Europa ondervinden.² De door de ECSR gesignaleerde problematiek maken naar het oordeel van de WeCo duidelijk dat de discriminatie van ouderen een serieuze aanpak behoeft. Een wettelijke regeling inzake de strafbaarstelling van de discriminatie van ouderen ligt naar het de WeCo voorkomt in die lijn.

Conclusie

De WeCo van de NVvR is van mening dat het initiatiefwetsvoorstel tot strafbaarstelling van leeftijdsdiscriminatie op zich voldoende is onderbouwd. Wel adviseert zij in de toelichting verwijzingen naar Europese wet- en regelgeving expliciet mee te nemen. Tegenargumenten als zouden de bestaande maatregelen afdoende zijn om discriminatie van ouderen tegen te gaan, zijn in de ogen van de WeCo juridisch onvoldoende beargumenteerd.

De Wetenschappelijke Commissie van de NVvR,

¹ <https://ecer.minbuza.nl/ecer/eu-essentieel/handvest-grondrechten/gelijkheid-art.-20-t-m-26/rechten-van-ouderen-artikel-25.html>, geraadpleegd 28 mei 2020, 16.30 uur

² <https://publicsearch.coe.int/#k=elderly#f=%5B%5D#s=51>, geraadpleegd 28 mei 2020, 16.35 uur.

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'C.E. du Perron', with a stylized, cursive script.

C.E. du Perron
voorzitter